

Nagy Sándor Béla

A GENFI AKADÉMIA MAGYAR DIÁKJAI (1566 – 1772)

Ez az adatgyűjtemény eredetileg a genfi Egyetem 400 éves jubileumi ünnepe alkalmából (1959) készült, s én azért kaptam akkor megbízást ennek kidolgozására, mert már egyetemi hallgató koromban Genfben foglalkoztam ezzel a témakörrel. A genfi „Hungaria” magyar diákegyesület egyik nyilvános ülésén fel is olvastam dolgozatomat, s ennek rövidített változata megjelent nyomtatásban francia nyelven a következő címmel: *Les relations intellectuelles entre Genève et la Hongrie. – Les étudiants hongrois à Genève depuis la Réforme jusqu' à la fin du XVIII. siècle.* Genève, 1930.

A 400 éves jubileumi ünnep alkalmából Sven Stelling-Michaud, a genfi Egyetem történeprofesszora egy 93 tagú nemzetközi munkaközösséget szervezett az összes volt genfi diákok életére és munkásságára vonatkozó adatok összegyűjtése céljából. Ennek a munkaközösségnek voltam egyik résztvevője. Az adatokat 1559-től 1878-ig (az Akadémia alapításától annak államosításáig és egyetememé válásáig) kellett feldolgozni. A munkálatok eredménye a *Livre du Recteur* c. kiadványsorozatban jelent meg Genfben 5 kötetben. Ebbe dolgozták bele az általam gyűjtött adatokat is.

Mivel a *Livre du Recteur* c. francia nyelvű kiadvány hazánkban nehezen elérhető a kutatók számára, az irodalomtudomány szempontjából pedig kívánatosnak látszott, hogy az ebben megjelent magyar vonatkozású adatok magyar nyelven is megjelenjenek, ezért vállaltam, hogy az adatgyűjteményt rövidített formában 1566-tól 1772-ig terjedő időre összeállítsam.

A felhasznált forrásanyag egy részét még genfi tartózkodásom alatt kijegyzeteltem. Ezek a következők (zárójelben közlöm a szövegben használt rövidítést):

Archives d'État Genève (AG). – Théodore de Bèze: *Epistolarum Theologicarum* (BET). – A. Claparède: *Musée de la Réformation* (CMR). – Heyer: *Catalogue des thèses de théologie soutenues à l'Académie de Genève*. (HCA) – Heyer: *L'Église de Genève* (HEG). – *Liste des autorités, professeurs, étudiants et auditeurs de l'Université de Genève* (LUG). – *Le Livre du Recteur de l'Académie de Genève*. (LR). – *Matricula studiosorum theologiae. Bibliothèque publique et Universitaire de Genève* (MS). – *Registres de la Compagnie des Pasteurs de Genève* (RC). – *Registres du Conseil de Genève* (RCG) – Alexandre Tóth: *Documents relatifs aux étudiants et pasteurs hongrois à Genève* (TD).

A hazai kutatás során gyakrabban használt források (zárójelben itt is közlöm a szövegben használt rövidítést):

Bod Péter: *Magyar Athénás*. H.n. 1766. (BMA). – Debreceni Akadémia Anyakönyve (DAA). – Debreceni Kollégiumi Levéltár: *Életrajzgyűjtemény* (DKL). – Dezsényi Béla: *Magyarország és Svájc*. Bp. 1946. (DMS). – Dunamelléki Egyházkerületi Levéltár: *Iványi Béla: „Protestantia” gyűjtés* (Prot). – Erdélyi Református Egyház Névkönyve (EN). – Jakó Zsigmond–Juhász István: *Nagyenyedi diákok 1662-1848*. Bukarest, 1979. (JJN). – Kolozsvári Református Egyházkerület Consistoriumi Levéltára (KCL). – Rácz, Lajos: *L'inspiration française dans le protestantisme hongrois. Revue des Études hongroises et Finno-Ougriennes*, 1925 (RIF). – Dr. Révész Imre: *Magyar Református Egyháztörténet*. I. 1938 (RME). –

S. Szabó József: Tudományos peregrináció. Protestáns Szemle 1938 (SzTP). – Szabó Károly – Hellebrandt Árpád: Régi Magyar Könyvtár... Bp. I–III. (RMK). – Szinyei József: Magyar Írók... I–XIV. Bp. 1890–1914 (SzMI). – Török István: A kolozsvári ev. ref. Kollégium története. Kolozsvár, 1905 (TKT). – Thury Etele: Iskolatörténeti adattár. Pápa, 1906 (TIA). – Zoványi Jenő: Egyháztörténeti Lexikon. Szerkesztette: Ladányi Sándor. Bp. 1977. (ZLL). – Zoványi Jenő: Theologiai ismeretek tára, – hazai és külföldi források alapján. I–III. Mezőtúr, 1894–1901. (TIT).

A genfi Akadémia anyakönyvébe bejegyzett hallgatók neve után közlöm a beiratkozási sorszámot – ha ez megtalálható volt –, majd az eredeti bejegyzés teljes szövegét. A genfi Akadémiára beiratkozott hallgatóknak eleinte bizonyos hitvallásos nyilatkozatot kellett aláírni az anyakönyvben. Később, amikor az Akadémián az ún. világi tudományok tanítására is sor került, ez a kötelezettség enyhült, majd meg is szűnt.

Meg kell jegyezni, hogy a *Livre du Recteur* lapjai olykor több éven át üresen maradtak. Némely volt genfi diák neve tehát ilyen esetben más forrásokból került be az adatgyűjteménybe.

Minden név mellett zárójelben egy rövidítés olvasható, ezeknek értelme a következő: *Im.* = immatriculé, vagyis: rendszeren beiratkozott hallgató. *Ext.* = externe, vagy extraordinaire, vagyis: rendkívüli hallgató. *Vis.* = visiteur, vagyis: látogató. A nevek időrendi sorban következnek egymás után.

1. Szikszai–Hellopeus Bálint (Im.)

Beiratkozási száma: 416. Anyakönyvi bejegyzése: „Ego *Valentinus Hellopeus*, Ungarus Polliceor me observaturum, Deo favente, fidem et religionem christianam, quam Genevensis civitas profitetur, quatenus cum verbo Dei consentire videtur. Ideo me hic subscripsi 12 mensis octob. Anno Domini 1566. V. Hellopeus.”

Született Szikszón. Tanulmányait is itt kezdte. Külföldi tanulmányai: Wittenberg 1562. jan. 12-től. Az itt tanuló magyar diákok szeniora. Valószínűleg járt a krakkói és a drezdai egyetemen is, mert az előbbi helyről Thretius professzor, az utóbbiról pedig Caspar Peucer professzor ajánlólevelet küldött érdekében a genfi Akadémia rektorához: Béza Tódorhoz. Ő a legelső magyar diák, aki a genfi Akadémiára beiratkozott. Nagyon jó viszonyba került T. Bézával és hazatérése alkalmával magával hozta azt a levelet, amit Béza 1567. aug. 9-én írt Erdély fejedelméhez, kérvén, hogy oltalmazza az igazi keresztyénséget. – Hazatérése után: 1567-ben rektor Egerben, 1568-ban ugyanitt lelkipásztor, majd a borsodi egyházmegye esperese. 1573-tól Melius Juhász Péter utódjaként lelkipásztor Debrecenben. Itt is halt meg 1576. március 3-án. Munkái közül kiemeljük a posztumusz művét: *De sacramentis in genere, sive de tota re sacramentaria tractatio*. Ez egyike a legelső helvéciali reformátori szellemet tükröző s magyar szerzőtől megjelent alapvető teológiai tanulmányoknak. Bézának ajánlotta, aki előszót is írt hozzá, de nyomtatásban csak Szikszai halála után 1585-ben jelent meg Genfben. Egyéb munkáit lásd: RMK: I. 51–52, III. 215–216. és ZLL: 601–602. Más forrásmunkák: Magyar Protestáns Figyelmező 1870: 200, 252, 312. 1871: 284. – TIT: III. 285. DMS: 47, 53, 58. – LR – SzMI: XIII. 870. – RME: 239, 258, 270, 275, 277. – RIF: 18.

2. Thuri Máttyás (Thurius) (Im.)

Beiratkozási száma: 417. – Anyakönyvi bejegyzése: „Ego *Matthias Thurius*, natione Ungarus polliceor me fidem et religionem christianam in puro Dei verbo fundatam quam civitas Genevensis profitetur observaturum. 14 oct. Anno Domini 1566.”

Született Mezőtúron. 1566. júl. 30-án Debrecenben a Főiskola felsőbb osztályaiba lépett. Külföldi tanulmányai: Wittenberg: 1566. Rákóczi Zsigmond, a későbbi erdélyi fejedelem és felesége, Telegdi Borbála segítségével. Majd Genf, ahol második magyarként iratkozik be az Akadémiára. 1568. szept.-től: Heidelberg. 1572. ápr. 10-től a debreceni főiskola rektora, majd ugyanitt lelkipásztor. 1575-től abaújszántói lelkipásztor. Itt is halt meg 1588 után. Munkái:

Latin nyelvű levelet írt Bullinger Henrikhez 1568. március 28-án a magyarországi unitarizmusról. Közli: a „Miscellanea Tigurina” Vol. II. 209. Ez a levél megjelent újabb kiadásban a „Confessio Helvetica Posterior”, Vindobona 1866. mellékleteként is. Levelezett Bézával. Kísérletet tett az első teljes magyar bibliafordítás megvalósítására. — Források: DMS: 58, ZLL: 636. — BMA: 305. — SzMI: XIV. 574. — SzTP: 328. — LR.

3. Paksi Mihály (Corneus) (Ext.)

Született Pakson. Tanult: Tolnán, majd Kolozsvárt (1565.) Külföldi tanulmányai: Wittenberg 1566. máj. 20-tól. Genf 1566-67. Telegdi Miklós ajánló levelet írt Bézának Paksi Mihály érdekében. Béza válaszolt a levélre, amelyben dicséri Paksi Mihályt tanulmányainak előmenetelében. Genfből Baselbe, majd Heidelbergbe megy 1568. Frankfurt (M.) 1569. Zürich 1570. Krakkó, Strasbourg 1571. Később Telegdi Miklós fiaival utazásokat tesz Francia- és Olaszországban (Párizs, Lyon, Padova). Hazatérése után professzor Sárospatakon, majd ugyanitt rektor. Lelkészi szolgálatokat végez: Debrecen, Tokaj, Gyulafehérvár, Marosvásárhely, Eger, Sárospatak, Szepsi. Meghalt Szepsiben 1585. március 2-án. Munkáit lásd: ZLL: 451. — Források: BET,—SzMI I. 126. — DMS. 59, — ItK 1896, 288. — Budapesti Szemle 1944. 170. — Sárospataki Füzetek 1864, 404. — Protestáns Szemle 1938, 328.

4. Skaricza Máté (kevi) (Vis.)

Született Ráckeven, tanult Kolozsvárott. Lelkipásztor Ráckeven 1572-től. Meghalt 1591. március 21-én egy török támadás alkalmával. Külföldi tanulmányútra során 1570 végén látogatta a genfi Egyetemet, miután hosszabb utazásokat tett Olaszországban, Franciaországban, Angliában és Svájcban. Tanult a pádovai, wittenbergi és marburgi egyetemeken is. Utazásainak és genfi látogatásának történetét leírta latin nyelven a Szegedi Kis István életrajzában. Jelentős hitvitázó az unitáriusok ellen. Luther Márton énekét (*Erős várunk nekünk az Isten...*) ő fordította először magyar nyelvre. Munkáit lásd: RMK III/a. 215. — ZLL 547. Egyéb források: Skaricza Máté: Szegedi Kis István élete. Fordította Faragó Bálint. Mezőtúr, 1906. — Prot. 117.

5. Hlosvai Benedek (Vis.)

Lelkipásztori szolgálatát kezdte Tállyán. Ekkor még lutheránus volt. Innen külföldi tanulmányútra ment s eközben mint látogató a genfi Akadémián is tanult. Hazatérése után lelkipásztor Varannón. Ekkor már helvét irányú. 1573-ban Erdélybe hívják s ott gyulafehérvári első pap és ugyanakkor esperes. Bod Péter a gyulafehérvári iskola helyreállítójának nevezi. Meghalt 1585-ben. Munkáját lásd: RMK III/a, 178. — ZLL, 274. — Egyéb források: BMA, 120. — Dr. Bucsay Mihály: Belényesi Gergely... Bp. 1944, 63. — Mózes András (Kolozsvár) levélbeli közlése.

6. Thury Jakab (Im.—Ext.?)

Bézának, a genfi Akadémia rektorának Telegdi Miklóshoz 1573-ban írt leveléből tudjuk, hogy Thury Jakab genfi diák volt. A genfi Akadémia Anyakönyvéből nem állapítható meg, hogy beiratkozott vagy rendkívüli hallgató volt-e, mert a „Livre du Recteur” éppen ezekben az években (1572-1576) üres lapokat tartalmaz. Forrás: BET.

7. Horváth Gergely (Im.)

Beiratkozási száma: 647. Anyakönyvi bejegyzése: „Gregorius Horvath, Marci filius, Pannonius, 28 júl. Ao. 1580.”

Született Körmenden 1558. aug. 4-én. Atyja: Gradeczi Stansith Horváth Márk szigetvári kapitány. Anyja: Hahóti Krisztina. Meghalt: Nagy-Eödrön 1597. jan. 4-én. Külföldi tanulmányai: Pádua: 1574. Wittenberg: 1575. Strasbourg: 1576. Basel: 1576. Genf: 1580-tól. Baseiben Amerbach professzortól kapott emlékül Erasmus-kéziratot, amit útinaplójában megőrzött. 1584-ben evangélikus főiskolát alapított Felső-Eödrön. Ide külföldről is hívott taná-

rokat és maga is tanított. Az általa alapított Főiskola könyvtára jelentős kulturális intézménye volt az akkori Magyarországnak. Szepes vármegye alispánja volt 1590-92-ben. Az evangélikus egyház küldötteként részt vett a csepregi Zsinaton 1591-ben és annak lefolyásáról emlékiratot készített. Élénken részt vett a XVI. századbeli magyarországi hitvitákban, többek között a késmárki kollokviumon is. Lám (Ambrosius) Sebestyénnel vitázik több, nyomtatásban is megjelent művével. Munkáit lásd: RMK II. 58, 61, 64, valamint ZLL: 265. Egyéb források: Wéber Samu: Gradeczi Stansith Horváth Gergely és családja. Késmárk, 1896. – SzMI: IV, 1183-85. – DMS: 60. – LR. – Staehlin: Bâle et la Hongrie 236. – Nouvelle revue de Hongrie (1934) 274.

8. Poliany Mátvás (Im.)

Beiratkozási száma: 664. Anyakönyvi bejegyzése: „*Matthias Polianij*, Ungarus, Stud. Theol. 7. aug. 1580.”

Előbb 1578. október 7-től a baseli Akadémián tanult.

Források: Staehlin: Bâle et la Hongrie. – LR.

9. Enyedi György (Im.)

Beiratkozási száma: 1095. Anyakönyvi bejegyzése: „*Georgius Enyedinus* Transsilvanus. (1584.)”

Született: 1551. Meghalt: 1597. november 24. Már külföldi tanulmányai előtt lektor a kolozsvári Unitárius Főiskolán 1578-tól. Külföldi tanulmányokat végez: Padova, Bologna. Genfben másfél évet tölt. Hazatérve a kolozsvári unitárius Főiskola tanára, majd rektora. Később kolozsvári lelkipásztor, 1592-től az unitárius egyház püspöke. A magyar irodalomtörténetben is emlékezetessé tette nevét a „Gismunda és Gisquardus” széphistóriájának fordításával. Munkáit lásd: RMK: I. 68, II. 62, 77 – és ZLL: 171. – Egyéb források: SzMI: II. 1330. – RME: 275. – SzTP: 125. – DMS: 61. – Prot. Szemle: 1938/328. – Jakab E.: Enyedi György élete (Ker. Magvető 1890).

10. Laskai Csókás Péter (Ext.)

(Monedulatus)

Született Laskon. Meghalt Gyulafehérvárott 1587. szept. Tanulmányait Kolozsvárott kezdte, majd Gyulafehérvárott folytatta. Külföldi tanulmányai: 1578: Wittenberg (I.), 1582-83-ban nagyobb utazásokat tesz Olaszországban, Franciaországban és Németországban. 1583-84: Genf. 1585: Wittenberg (II.) Hazatérése után a marosvásárhelyi iskola rektora, majd fogarasi lelkipásztor, később gyulafehérvári első pap. A maga korában nagy hírű tudós, különösen a keleti nyelvek ismerője és tanára. A Calepinus-szótár munkatársa. Munkáit lásd: RMK: II. 42, III/a. 197, 211, 216. – ZLL: 363, 364. Egyéb források: BMA: 155. – TIT: II. 311. – TIA: I. 5. Mózes András (Kolozsvár) levélbéli közlése.

11. Szenci Molnár Albert (Vis.)

Külföldi tanulmányútjának főbb állomásai: Wittenberg, Heidelberg, Róma, Marburg, Herborn, Strasbourg, Genf. Naplója szerint 1596. aug. 13-án érkezett Genfbe. Megérkezése után egyenesen az Akadémiára ment, ahol meghalgatta az éppen órát tartó Pacius professzor előadását, majd a katedrához menve bemutatkozott és megkérte a professzort, hogy vezesse el őt Bézához. A Bézánál tett látogatásáról így emlékezik meg Naplójában: „Nagyon szíves fogadtatásban részesített és... írt a Naplómba néhány emléksort, Augusztinusnak egy szép gondolatát. Augusztus 15. vasárnapra esett és én elmentem a templomba, hogy meghallgassam Bézát... 16-án találkoztam Genfben két magyar ifjúval (Besztercei János és Felkmann Péter), akik angliai és franciaországi utazásukról érkeztek ide és őket is elkísértem Bézához... Jó borral és fehér kenyérrel kínált minket. Megmutatta nekünk néhány nagy ember arcképét...” (Szenci Molnár A. Naplója, 14. skv. old.) Munkáit lásd: RMK: I. 180-181, 187-188, 263, III/a. 322, 393. ZLL: 590-591. Források: BMA: 181, – CMR: 90, – RIF: 1925, 1-4. sz. Mózes András (Kolozsvár) levélbéli közlése. – Szenci Molnár

A. Naplóját, levelezéseit és egyéb irományait kiadta és életrajzát megírta: Dézsi Lajos 1898-ban.

12. Felkmann Péter (Vis.)

Brassói születésű. Szenci Molnár Albert Naplójából tudjuk, hogy meglátogatta a genfi Akadémiát 1596-ban. Személyes látogatást tett az Akadémia rektoránál, Bézánál is, akihez Szenci Molnár Albert vezette el. Nagyobb utazásokat tett Angliában és Franciaországban. Forrás: RIF: 1925, 1-2. sz.

13. Besztercei János (Vis.)

Szenci Molnár Albert Naplójából tudjuk, hogy meglátogatta a genfi Akadémiát 1596-ban. Személyes látogatást tett az Akadémia rektoránál, Bézánál is, akihez Szenci Molnár A. vezette el. Forrás: RIF: 1925, 1-2. sz.

14. Thuri György (Ext.)

Születési helye: Nándorféhevár. Külföldi tanulmányai: 1597. márc. 19-től Wittenberg, Rákóczi Zsigmond költségén. 1600. júl. 29-től Heidelberg. Itt elnyeri a „Poeta laureatus” címet. 1601-től Genfben tartózkodik. Az Akadémia Anyakönyve a rendkívüli hallgatók között tartja számon, de itteni tartózkodásának és tanulmányainak idejét pontosan nem jelöli meg. Hazatérése után iskolaigazgató Tolnán, lelkipásztor Putnokon és Munkácson (1605-1608.). Munkáit lásd: RMK: III/a. 275. – ZLL: 636. – Egyéb források: LR – SzMI: XIV. 149. Debreceni Protestáns Lap 1889. évf. 448.

15. Szathmári Baka Péter (Im.)

Beiratkozási száma: 3333 – 18. Anyakönyvi bejegyzése: „*Petrus Bacca Szatthmari, Hungarus, Genevae d 27 (jan) stylo juliano a MDCLI.*”

Született Vetésen 1625. Tanult Váradon és Szatmáron. Külföldi tanulmányai: Groningen 1646. szept. 22-től, Franekera és Utrecht 1647., Herderwijk 1649. március 18-tól. Leyden, majd Genf. Hazatérése után lelkipásztor: Nagyecsed 1654-1655, Királyhelmece 1656, Sárospatak 1657-1661. Ezután Kemény János erdélyi fejedelem özvegyének, Lónyay Annának udvari papja Fogarason. Munkáit lásd: ZLL: 523. Források: LR, – AG, – DKL, Koncz József: A marosvásárhelyi református Kollégium története, 567.

16. Tiszabecsi P. Tamás (Im.)

(Ifj.)

Született 1626-ban. Atyja: Tiszabecsi István marosvásárhelyi lelkész, maroszéki esperes. Külföldi tanulmányai: Leyden 1650. okt. 26-tól, Frankfurt (Od.) 1651, Franekera: 1652, Utrecht 1654. Ugyanebben az évben Oxfordban is tanul, ahol az egyetemen magisteri vizsgát tesz. 1655. jan. 5-től a heidelbergi egyetemen tanul, ahol ekkor egyetlen teológiai professzor sincs. Maga ajánlkozik a teológiai előadások tartására, amit az Egyetemi Tanács meg is engedett, de a választófejedelem nem járult hozzá. Ugyanebben az évben iratkozik be a genfi Akadémiára. Beiratkozási száma: 3485. Anyakönyvi bejegyzése: „*Thomas P. Tisza-Bétsi, Ungarus, ss. Theol. cand. d. 3. jún. an. 1655.*” Munkáit lásd: RMK: III/a. 575. és ZLL: 639. Egyéb források: SzMI; –DMS 60; –LR; –Történelmi Tár 1886. évf. 792. – Herepei János levélbeli közlése; –Mózes András (Kolozsvár) levélbeli közlése.

17. Gyöngyösi István (Im.)

Beiratkozási száma: 4354. Anyakönyvi bejegyzése: „*Stephanus Gyöngyösi, Ungarus, ss. theol. stud. d. 9. aug. (1677)*”

Debrecenben tanult s itt a Kollégium felsőbb osztályaiba lépett: 1665. nov. 7-én, majd ugyanitt volt köztanító. Külföldi tanulmányúttjai: 1672. aug. 5-től Frankfurt (Od.), 1676. febr. 18-tól Zürich, majd 1677. aug. 9-től Genf. Gyöngyösi az egyetlen magyar, aki a genfi Akadémián három tudományos értekezést nyújtott be. 1677. szept. 28-án dicsérettel vizsgázott. 1681-ben még Párizsban tanult. Hazatérése után Felsőbányán lelkipásztori szolgálatot

végez, esperesi tisztséget visel 1684-től. Munkáit lásd: RMK: III/b. 94, ZLL: 230. Itt meg kell jegyeznünk, hogy az RMK nem említi azt a három művét, amit a genfi Akadémián adott be: 1.) *Disputatio theologica de perfectione Scripturae Sacrae*. Geneva, 1677. (Ph. Mestrezatti genfi professzornak ajánlva). 2.) *Disputatio theologica de autoritate Scripturae Sacrae*. Geneva, 1677. (L. Tronchini genfi professzornak ajánlva). 3.) *Disputatio theologica pars posterior. De clavibus Regni Dei apostolis traditis*. Geneva, 1677. (Fr. Turretini genfi professzornak ajánlva). Egyéb források: HCA: 70-71, 268, 269, 270; -AG-RC: XIII. 592, 600, 601. - BMA: 95; - SzMI: IV. 58; - DAA; - Debreceni Protestáns Lap 1883, 137; - Mózes András levélbeli közlése.

18. Kocsi Csergő Bálint (Vis.)

Született: 1647, Kocs községben. Tanulmányait Debrecenben kezdte, ahol köztanító is volt. 1670: rövid ideig rektor Munkácson, de innen Báthory Zsófia üldözése miatt visszatér Debrecenbe. 1671-1674: a pápai Főiskola rektora. Innen a pozsonyi véstörvénysszék elé idézik, gályarabságra ítélik és Nápolyba hurcolják. 1674-1676: gályarab. Több társával együtt Ruyter holland tengernagy szabadította ki rabságából. Szabadulása után Svájcban tartózkodik és tanulmányokat végez a baseli és genfi akadémiákon. 1678-1683 között a pápai Főiskola rektora második ízben. 1684-87 között lelképásztor Mezőörsön. Innen a török elől menekülve elbujdosik. 1688-tól lelképásztor Lepsényben, 1695-től lelképásztor Láziban, majd Pázmádon, 1698-tól lelképásztor és esperes Hosszúpályiban. Itt is halt meg 1698-ban. Munkáit lásd: ZLL: 323-324. Egyéb források: Rác Kálmán: Kocsi Csergő Bálint, a gályarab. 1906. - Harsányi István: Kocsi Csergő Bálint eddig ismeretlen levelei. (Mózes András levélbeli közlése.)

19. Otskai - Dobronzki Frigyes (Im.)

Beiratkozási száma: 5022. Anyakönyvi bejegyzése: „*Fridericus Dobronzki à Azkaj, Transilvanus, ss. Theol, stud. (1707)*”

1707 nyarán kérelmet nyújt be, hogy néhány hónapot Genfben tölthessen. 1707. szeptember 30-án vizsgát tesz az Akadémián. Források: AG - TD: 2-3. - RC: XIX. 177, 176, 205.

20. Csécsi János (Ext.)

Született Göncön 1689. jún. 11-én. Atyja: id. Csécsi János sárospataki tanár, anyja: Rajczy Klára. Tanulmányait Kassán kezdte, folytatta Sárospatakon. 1709-től külföldi akadémiákat látogat: Franekera, Utrecht, Zürich, Bern és Genf. Az itteni Akadémia anyakönyvében rendkívül hallgatóként szerepel 1710-11-ben. Nyilvántartási száma: 5972/3. Ő tanított Magyarországon elsőként fizikai és politikai földrajzot (ItK 1897. 47.). Meghalt Sárospatakon 1769. június 1-én. Megjegyezzük még, hogy 1713-tól édesatyja tanszékén sárospataki tanár. Ebben a minőségében 1531-ben levelet intézett Turretini genfi professzorhoz, amelyben kéri, hogy évenként egy magyar számára adjanak ösztöndíjat a genfi Akadémián. Kérését teljesítették. Források: SzMI: II. 225. - ItK 1897. 47. - TIT: I. 244. LR.

21. Oroszi Sámuel (Im.)

Beiratkozási száma: 5288. Anyakönyvi bejegyzése: „*Ego Samuel Oroszi (Oroki?) de Olisa (= Ócsa) ex comitatu Pestiensi in Hungaria superiore, S. M. Cand. appuli in urbem Genevensem inque Academiam faustissimam studiorum meorum p(ro)movendorum gratia, usque quonam Deo visum fuerit voluique legibus hujusce Academiae nomen meum meque subicere in omnibus (1717).*”

Született Ócsán. Genfben költségeinek fedezésére ösztöndíjat kap, felerészben a „Compagnie des Pasteurs”, felerészben pedig az ún. „német erszény” terhére. Tanulmányainak eredményét azzal bizonyítja, hogy egy tudományos munkát nyújt be az Akadémián, amit nyomtatásban is kiad Genfben. Címe: *Theses Theologicae*, Geneva, 1717. (Ezt a munkát sem az RMK, sem a ZLL nem említi.) Források: LR - Protestáns Szemle 1889. 129. - DKL - AG - RC: XX. 552, 555, 566, 569, 576, 593, 594, 606. - TD: 8, 9, 10. - HCA: 79, 298.

22. *Ficsor Ádám* (Im.)

Beiratkozási száma: 5327. Anyakönyvi bejegyzése: „*Adamus Ficsor de Kövesd ex Transylvania oriundus, ss. theol. stud. 19. apr. 1719.*”

Született Kövesden 1695-ben. Atyja: Gábor. Genfben három évi tanulás után 1722. aug. 10-én egy értekezést nyújt be az Akadémiára. 1723. ápr. 13-án pedig Genfben lelkipásztorrá szentelik. A felszentelési szertartást Isaac le Fort genfi lelkész végezte. Ficsor Ádám volt az első magyar, akit Genfben lelkipásztorrá szenteltek. Genfből 1724. aug. 25-én távozik, előbb Londonba, majd Párizsba megy. Itt ismerkedik meg egy angol főúrral, aki családjába nevelőnek hívja. Ficsor Ádám a meghívást elfogadja. 1727-ben J. A. Turrattini genfi professzortól ajánlólevelet kér a canterburyi érsekhez. 1728-ban végképpen letelepedik Londonban s mint az ottani magyar protestánsok lelkipásztora működik. Genfből való távozásakor, 1724. aug. 25-én négy aranyat (Louis d'or) kap ajándékkul. Az Akadémiára benyújtott és Genfben nyomtatott értekezésének címe: *Theses Theologicae Miscellanae*. Geneva, 1722. Ezt nem említi sem az RMK, sem a ZLL. Források: MS: II. 77, No. 642. – AG – RC: XXI. 86-87, 248, 400, 463. XXII. 157, 376. – RCG: 1720/44. – HEG: 399, 463. – HCA: 84/317. – TD: 21-22. 27. 29. 31. 32-34. 37. 39-41.

23. *Ecsegi János D.* (Im.)

Beiratkozási száma: 5358. Anyakönyvi bejegyzése: „*Johannes D. Eczei Hungarus ss. theol. stud. ao 1719. d. 1 aug.*”

Tanulmányait Sárospatakon kezdte. Zürichben ösztöndíjas diákként tanult 6 hónapig. Itt 1719. júl. 28-án kitüntetéssel vizsgázott. Genfben Bénédict Pictet ajánlatára a „Compagnie des Pasteurs” 4 tallérral, az ún. „német erszény” 2 tallérral segélyezte. Itt 1719. szept. 18-án kitüntetéssel vizsgázott. Tanulmányait 1720. aug. 1-től Baselben folytatja. Munkáját lásd: ZLL: 164. Források: AG – DMS: 59, RC: XX. 807. 811. 815. 817. 821. – TD: 17. 19-20.

24. *Mocsai János* (Im.)

Beiratkozási száma: 5360. Anyakönyvi bejegyzése: „*Johannes Mocsai Hungarus, ex tractu Thurien(se) oriundus, ss. theol. ao. 1719. X-bris 26.*”

Nagyenyeden subscribált 1712-ben. Az itteni anyakönyvi bejegyzés szerint: „*pastor dorogensis in Hungaria*”. 1762-ben még lelkipásztor Tenkén. Források: LR – DKL – JIN: 129. – AG – RC: XXI. 41. – RCG: 1719/548. 1720/44. 431. – TD: 22.

Jegyzet: Csécsi János sárospataki professzornak ajándékát viszi magával Genfbe Turretini professzor számára: egy magyar nyelvű Bibliát és egy latin nyelvű értekezést a magyar nyelv eredetéről.

25. *Székelyi Mihály* (Im.)

Beiratkozási száma: 5361. Anyakönyvi bejegyzése: „*Hungarus, ss. theol. stud. ao. 1719. X-bris 26. – Michael Szekelyi.*”

1720. okt. 4-én dicsérettel vizsgázik, majd Mocsai Jánossal együtt Bernbe távozik. Született 1702-ben, meghalt 1770-ben. A „*Livre du Recteur*” szerkesztője azonosítja a Székely Mihállyal, aki Magyarországon eladván birtokát 1726-ban katonai szolgálatba lép előbb Szászországban (1726), majd Poroszországban (1733), őrnagy rangot kap 1742-ben, parancsnoka lesz egy huszárezrednek 1750-ben, részt vesz a hétéves háborúban. Források: LR – AG – RC: XXI. 41 – RCG: 1720/431. – TD: 22.

26. *Cseh Csuzy János* (Im.)

Beiratkozási száma: 5466. Anyakönyvi bejegyzése: „*Johannes Cseh Csuzy, ex Hungaria Inferiori, Urbe Pápa, ss. theol. cand. ao. 1725. d. 1-ma sep.*”

Született: Rédén 1709-ban, meghalt Pákozdon 1751. dec. 4-én. Atyja: József pápai lelkész és a Főiskola professzora. Tanulmányait a pápai református Kollégiumban kezdte. Külföldi tanulmányai: Schaffhausen, Zürich, Bern (8 hónapig), Genf, itt kitüntetéssel vizsgázik 1726. május 31-én, Utrecht: 1726, Frankfurt (Od): 1727. Hazatérve lelkipásztori szolgálatokat végez: Győrött 1728-1729, Benga:

1729-1731, Réde: 1731-1732, Pákozdi: 1733-1751. Kéziratok munkája a Magyar Nemzeti Múzeumban (Tóth Ferenc Analectái között. Hung. 4. r. 1043.): „Castrum doloris . . .” halotti beszéd édesatyja tisztességére 1731. ápr. 22, Források: SzMI: II. 459. – DKL – AG – TD: 35-36, 38, 40. – RC: XXII. 153. 192.

27. Nagy János (Im.)

Beiratkozási száma: 5467. Anyakönyvi bejegyzése: „*Johannes Nagy*, ex Hungaria Inferiore ex urbe Raab e schola R. S. Patachina, ss. Theol. stud. d. 18. jan. A. C. MDCCXXVI.”

Született Győrött. Iskoláit Sárospatakon végezte 1724-ben. Külföldi tanulmányai során előbb Zürichben tanult 1725-ben, majd ajánlólevéllel Genfbe jött, ahol 1726. jan. 18-án iratkozott be az Akadémiára, ugyanez évben március 15-én sikerrel vizsgázott. Hazatérése után annyit tudunk róla, hogy lelkipásztor Köveskálón 1761-1766-ig. Források: AG – RC: XXII. 156. 175. – TD: 36-37. – LR – DKL – Protestáns Szemle. 1889. 121.

28. Kőrösi György (Im.)

Beiratkozási száma: 5515. Anyakönyvi bejegyzése: „*Hungarus ex Transsylvania oppido ejusdem M(arus) Vasarheli nominato oriundus Georgius Kőrösi*, s. Theol. stud. pro more solito huc apponit nomen agnoscendus legibus quoad Genevae commorabitur Academiae ejusdem per virtutem Dei subjectus, ao. aerae dionysianae 1727 m. aug.”

Született Marosvásárhelyen 1699. Meghalt Nagyenyed 1779. Nagyenyeden subscribált: 1717-ben. Az itteni bejegyzés szerint: „*rector saxopolitanus*”. Külföldi tanulmányait Bernben kezdi, majd Zürichben folytatja 1726-ban. Genfben 1727-ben (okt.) dicsérettel vizsgázik, majd ismét Bernben tanul 1727-1731-ig. Hazatérése után lelkipásztor Küküllőváron és Magyar királyfalván. Esperesi tisztséget visel 1737-1766-ig. Nagyenyedi kollégiumi tanár: 1774-től haláláig. Orientalista, archeológus és történész. Források: AG – RC: XXII. 370. – TD: 39. – JN: 134. – DKL – SzMI: VII. 105. – Illyés Géza: A küllői ref. egyházmegye papjai. Bp. Egyh.tört. 1945. 303-304.

29. Zágoni Aranka György (Im.)

Beiratkozási száma: 5573. Anyakönyvi bejegyzése: „*Georgius Zágoni*, Transylvano Hung(arus), s. theol. stud. 31. may 1729. m. pr.”

Született Koronkán 1705-ben. Atyja: Aranka István zágoni lakos. Előbb a marosvásárhelyi, majd a nagyenyedi kollégiumban tanult. Külföldi tanulmányai során előbb Genfben, majd 1731. május 17-től Baselen tanult. Hazatérése után lelkipásztori szolgálatokat végez: Marosvásárhely: 1732, Szék: 1732-1747, Marosvásárhely (másodízben): 1747-1755, Szék: 1755-1767 (másodízben). Tisztségei: esperes: 1755-től, püspökhelyettes: 1760-1765, püspök: 1765-1767. Meghalt 1767-ben Széken. A nagyenyedi Kollégium Anyakönyve szerint subscribált: 1727. okt. 28-án. Lásd: JN: 143. Munkáit lásd: ZLL: 701. Egyéb források: KCL: 90/1786. sz. – SzMI. – LR – DS: 65. – Herepei János írásbeli közlése.

30. Sallai Péter István (Im.)

Beiratkozási száma: 5608. Anyakönyvi bejegyzése: „*Petrus Petreus Stephanus Sallai*, de Marusvásárhely, Transylvano Hungarus, stud. ss. theol. ao Red, 1731. d. 14 maii.”

Született Marosvásárhelyen. Külföldi tanulmányait Bernben kezdi mint ösztöndíjas 1730. okt. 1-én, majd Genfben folytatja 1731. máj. 14-én. Itt két évre szóló ösztöndíjat kap, de rossz társaságba keveredvén, el kellett hagynia Genfét 1733. ápr. 17-én. Innen visszatér Bernbe. Csóri lelkipásztor 1748-1755. Források: LR – DKL – AG – RC: XXIII, 245. 439. 442. 456. 484. – TD: 49. 57. 63-66. 119-120.

31. Soltész Ferenc (Im.)

Beiratkozási száma: 5619. Anyakönyvi bejegyzése: „. . . *ego Franciscus Soltész*, Ungarus, Gall(iae) ac Helv(etiae) Confessionii adiectus, in Hungaria V. D. Minister, pro nunc peregrin(nus) ac beneficiarius Florentis(simae) Reibub(licae) Genevensis. Ajjico nomen in Incarnationis CHRISTI Domini 1732. d. 20 8-bris Symb. Dominis mihi sufficit, m. pr.”

Itthoni tanulmányait valószínűleg Sárospatakon végezte, mert Csécsi János sárospataki professzor ajánlólevelet írt érdekében J. A. Turrettini genfi professzorhoz. 1733. okt. 30-án a genfi Akadémián dícsérettel vizsgázik. Előzőleg tanult a berni Akadémián is. Források: LR – AG – RC: XXIII, 385. 386-96. 423-24. 441. 497. 499. – TD: 59-64. 68. 70.

32. *Bájoki János* (Im.)

Beiratkozási száma: 5636. Anyakönyvi bejegyzése: „*Johannes Bajoki*, natus in Hungaria ex Parentibus P. Nobilibus et in Pastoralis officio constitutus, in Ill. Academia Claudiopolitana in Transilvania puer in studiis sex annos educatus, tandem in Hungaria in Ill Academia Patak annos undecem in sacris studiis et scientiis exercitatus ejusdem Academiae Juratus Primarius assessor et Praeses ling. s. hebr. et graec. et logicae nomen suum dat nunc in Geneva peregrinus Academicis ejusdem magnae liberae christianaeque Reipublicae ao. 1733 4 oct.”

Született kb. 1702-ben. Atyja lelkipásztor volt. Sárospatakon már külföldi tanulmányai előbb a héber és görög nyelv tanára volt. 1733. szept. 18-án nyerte el a genfi Akadémia ösztöndíját és tekintettel életkorára, felmentést nyert attól a kötelezettségtől, hogy tanulmányainak befejezésekor nyomtatásban adja ki értekezését. Genfben 1734. március 24-én szentelték lelkésszé. Források: AG – RC: XXIII. 482-83. XXIV. 36. 37. 41. – TD: 65-66. 70. 74. HEG: 400. 421. – Petri: Szilágy vármegye monográfiája. V. 107-108. – Sárospataki Füzetek: 1862. 927.

33. *Berkes István* (Im.)

Beiratkozási száma: 5640. Anyakönyvi bejegyzése: „*Stephanus Berkes*, Hungarus, theol. stud. d. 15 m. 8-bris 1733.”

A nagyenyedi Kollégiumban kezdte tanulmányait. Az erdélyi Ref. Egyházkerület ösztöndíjával jött Genfbe. A „*Livre du Recteur*” ezt a bejegyzést is őrzi róla: „... E comitatu Castrioferreiensi Kápolnaianae, ab anno 1732.” A *Compagnie des Pasteurs* 1735. ápr. 22-én foglalkozik Berkes István kérésével, aki egy öltözet ruház kér segélyképpen. Kérését elutasítják, mivel 1734-ben már kapott egy öltönyt. 1736. május 25-én dícsérettel vizsgázik. 1742-ben bályoki lelkipásztor. Források: AG – RC: XXIII. 497. XXIV. 251. 448. – TD: 67-68. 76-78. – MS: II, 92, No. 781/b. – TIA: I. 58.

34. *Zágoni József* (Vis.)

Erdélyi származású. Nagyenyeden kezdte tanulmányait, ahol 1729-ben: senior. Későbbi nagyenyedi feljegyzések róla: Capellanus, Praes. Rhetor. Poes. Praeceptor. Prius contrascriba. Külföldi tanulmány-útja: Zürich, 1733-ban. Ugyanebben az évben látogatja meg a genfi Akadémiát is. Hazatérése után lelkipásztori szolgálatokat végez: Sátoraljaújhely: 1735-1737, Olaszliszka: 1737-1740, Kántorjánosi: 1740-1750, Dextrászeplak: 1750-1753, Alsóbökény: 1753-1756, Magyarfűlpös: 1756-1770. Munkáját lásd: ZLL: 701. Egyéb források: LR – Fejes István: A sátoraljaújhelyi ref. egyház története. Sátoraljaújhely, 1889. – JIN: 146.

35. *Kazintzy István* (Im.)

Beiratkozási száma: 5710/4. Anyakönyvi bejegyzése: „*Etienne Kazintzy*, de Hongrie, 13 Aout 1734.”

Az Anyakönyv 1735. évi feljegyzése „látogató”-ként említi. Életéről bővebben: Nagy Iván és Kempelen műveiben. Források: AG – RC: XXIV. 138. – TD: 25. – Nagy Iván: Magyarország családai. Pest, 1859. Kempelen: Magyar nemes családok. Bp. 1913.

36. *Fehér (v. Fejér-Feyer) György* (Im.)

Beiratkozási száma: 5710/6. Anyakönyvi bejegyzése: „*Georgius Feyer*, Hungarus, ss. theol. stud. ao. 1736, 7-ma aug.”

A sárospataki Akadémia tanári kara ajánló levelet küld érdekében J. A. Turrettini genfi professzor-nak. Genfben 1738. ápr. 11-én bizonyítványt kap, amelyben igazolják jó erkölcsi magatartását, de megjegyzik, hogy tanulmányaiban csak középserű eredményt ért el. Hazatérve lelkipásztori szolgálato-
kat végez: Tiszszalka 1768-1769. Kőlcse 1770-1779, Rafajnaújfalú 1779, Beregrákos 1780-1781. Források: MS: II. 94. – AG – RC: XXIV. 469, XXV. 117. – TD: 78-79. – DMS: 58-59. – DKL. – LR.

37. *Vajai (Vasai ?) István* (Im.)

Beiratkozási száma: 5710/7. Anyakönyvi bejegyzése: „*Etienne Vasai (Vajai)*, de Transylvanie, 2 nov. 1736.”

1738-ban Genfben bizonyítványt kap, amellyel a genfi Akadémia tanári kara igazolja jó erkölcsi magatartását, de megjegyzik, hogy tanulmányai tekintetében nem használta fel eléggé a lehetőségeket. Hazatérve mezőpaniti lelkipásztor, majd esperes. Források: RC. XXIV. 513. Az erdélyi Ref. Egyh. Névkönyve, 1895. – LR – DMS: 59.

38. *Ecsedi István* (Im.)

Beiratkozási száma: 5790/6. Anyakönyvi bejegyzése: „*Etienne Eczedi*, de Hongrie, 29 Mai 1739.”

Külföldi tanulmányait Zürichben kezdte. A berni Akadémiára 1737. márc. 15-én iratkozik be s itt 1739-ig tanult, mint ösztöndíjas. Genfben három hónapra kap ösztöndíjat a „Compagnie des Pasteurs”-tól. Ezért távozásakor köszönő levelet intéz az ösztöndíjat adományozó testülethez. Ismét Bernben folytatja tanulmányait 1740. okt. 31-ig. Ekkor Heidelbergbe megy, itt 1740. dec. 10-én iratkozik be és 1741. jan. 26-án vizsgázik. Heidelbergben kinyomtatott tanulmányának címe: „*Dissertatio theol. exegetica de cornu salutis*, ad illustr. locum Luc. I. 69.” 1743. (A ZLL nem említi ezt a munkáját!) Források: AG – RC: XXIV. 239-41. 255. TD: 84-85. – A Heidelbergi Akadémia Anyakönyve IV/114. (Itteni bejegyzése: Steph. Csapo Etsedi, Zatmariensis Hung.)

39. *Pápay Mihály* (Vis.)

A genfi „*Livre du Recteur*” szerkesztőségének közlése szerint mint látogató folytatott tanulmányokat az Akadémián 1741-ben. Külföldi tanulmányútja előtt Kecskeméten volt rektor 1740-ben. Hazatérése után lelkipásztor: Dömsödön, Kiséren és Halason. Források: LR – DKL.

40. *Kun János* (Vis.)

A genfi „*Livre du Recteur*” szerkesztőségének közlése szerint mint látogató folytatott tanulmányokat az Akadémián 1745-ben. Külföldi útjáról hazatérve tanár lett a pápai református Kollégiumban. 1752-től a pápai Főiskola rektora. 1774-től: egyházkerületi főjegyző, püspökhelyettes. Megírta a Dunántúli Református Egyházkerület első és teljes „konkripcióját” (Kéziratban) Forrás: Tóth Ferenc: Magyar- és Erdélyország története. I. 164. – LR.

41. *Nyomári Márton* (Ext.)

A genfi „*Livre du Recteur*” az Akadémia rendkívüli hallgatói között tartja nyilván 1745-ben. Más egyelőre nem tudunk róla. Forrás: LR.

42. *Lőrinczi Ferenc* (Im.)

Beiratkozási száma: 5952/2. Anyakönyvi bejegyzése: „(*François*) *Lorenzi (Laurentü)*, Hongrois, theol, 1-er avr. 1746.”

Három hónapra kap ösztöndíjat, de tovább marad, mert 1747. okt. 13-án tesz vizsgát. Hazatérve Somogy megyében szolgál mint lévita. Meghalt 1791-ben. Forrás: LR – DKL – AG – RC: 129-130. – TD: 96. 102.

43. *Husztai György* (Im.)

Beiratkozási száma: 5952/1. Anyakönyvi bejegyzése: „*George Huszti*, Hongrois, théol. 30 déc. 1746.”

Született Huszton 1710-ben, meghalt Kolozsvárott 1768-ban. Külföldi tanulmányai: Franekera 1734, Leyden 1735-1738. Itt 1737-ben egy értekezést nyújt be. Bern 1746 szept. 1-től. Basel 1746 nov. 6-tól. Genf 1746. dec. 30-tól 1747. jan. 6-ig. Bernben 1747-től 1749. máj. 30-ig, amikor dicsérettel vizsgázik. Közben 1741-1746 között a keleti nyelvek professzora a kolozsvári Kollégiumban. 1746-ban visszatér Svájcba. 1747. dec. 30-án a „Compagnie des Pasteurs” 6 tallért adományoz neki a genfi tartózkodásának költségeire. 1749. máj. 9-én ösztöndíjat kér a berni Akadémiától s ezt meg is kapja. 1749. okt. 3-án ösztöndíjat kér a baseli Akadémiától, de kérését nem teljesítik. Ekkor visszatér Kolozsvárra. Munkáit lásd: ZLL: 272. Egyéb források: AG – RC: XXVI. 201. 208. 381. 386.

409. – TD: 97-98. 107. 112-113. – SzMI: IV. 1467. – TIT: II. 133. LR – Benkő J.: Transilvania II. 278.

44. *Diószeghy Nagy István* (Im.)

Beiratkozási száma: 5991/8.a. Anyakönyvi bejegyzése: „*Etienne Diószeghy-Nagy*, de Hongrie, théol. 1748.”

Született 1710-ben, meghalt 1750-ben Genf városában. Előbb a debreceni Akadémián tanult (1738), majd Baselben folytatja tanulmányait 1746. szept. 8-tól 1748-ig. A genfi Akadémiától 1748. aug. 9-én kér ösztöndíjat, hogy tanulmányait kiegészíthesse. Kérésének eleget tesznek, s a „Compagnie des Pasteurs” mint magyar ösztöndíjast fogadja. Itt 1748. dec. 13-án vizsgát tesz. 1750-ben, 40 éves korában halt meg Genfben. Hagyatékában 60 tallért találtak, amit temetésére szánt. Források: AG – RC: XXVI. 336. 350-51. 353. 357. 440. 442. 451. TD: 103-105. 113-115. – DKL – Verzár Frigyes cikke a Debreceni Szemle 1931. szept. 7-én megjelent 47. számában.

45. *Csepel Máttyás* (Im.)

Beiratkozási száma: 6000. Anyakönyvi bejegyzése: „*Matthias Tsepel*, Hungarus ex Oppido Bénye Comitatus Zempléniensis oriundus. Ad studia Theologica 26 sept. (1750)”

Született Erdőbényén. Külföldi tanulmányait befejezve hazatér és lelkipásztori szolgálatokat végez: Nagykesziben 1754. márc. 12-től 1766. szept. 22-ig, Lakszakállason 1766 okt.-tól 1774-ig. Meghalt 1774. márc. 1-én. A komáromi egyházmegye esperese 1760 körül. Források: LR – DKL.

46. *Polgárdi Mihály* (Ext.)

A genfi Akadémia Anyakönyve a rendkívüli hallgatók között tartja számon 1752-ben. Hazatérése után Hajdúhadházon szolgál. Munkája: „A Szent Bibliánn és Világi Írók Írásinn Fundaltatott közönséges Krónika könyvnek Első Része...” Kézirat: a nyitrai egyh. m. könyvtárban. Források: LR – DKL – SzMI: X. 1334.

47. *Putnoki Márton* (Im.)

Beiratkozási száma: 6024. Anyakönyvi bejegyzése: „*Martinus Putnoki*, Hungarus ex Oppido Miskolc ad Theol(ogica) 1 julii (1752.)”

Csécsei János sárospataki professzor ajánlólevelével érkezik Genfbe, ahol ösztöndíjban részesül. 1754. ápr. 5-én dicsérettel vizsgázik. Hazatérésekor útiköltséget is kap. Források: AG – LR – RC: XXVII. 292-293. TD: 126. 128.

48. *Zalányi Sámuel* (Im.)

Beiratkozási száma: 6051. Anyakönyvi bejegyzése: „*Samuel Zalányi*, transilvanus ad Theologica mense 9-bris 1753.”

Született Désen 1725-ben. Atyja: József, előbb kendilőnai, majd 1748-tól dési lelkész és esperes. A Zalányi-család háromszéki eredetű és valószínűleg ebből a családból való Zalányi Boldizsár is, aki 1699-ben franekerai diák, majd 1704-től krakkói lelkész. Zalányi Sámuel Nagyenyeden kezdte tanulmányait, ahol subscribált 1743-ban. 1751-től rektor Felsőbányán. Genfben három évig tanul s itt 1757. január 31-én lelkésszé szentelte Antoine Maurice genfi lelkipásztor. Hazatérése után: tanító Szeghalmon 1757-től, lelkipásztor: Tasnádon 1762-1786, Magyarcsaholy 1791-1793. Meghalt 1793. okt. 8-án. Források: JJN: 155. – LR – DKL – Nagy Géza: Egyháztörténeti Adattár 1933: 106.

49. *Laszli József* (Im.)

Beiratkozási száma: 6052. Anyakönyvi bejegyzése: „*Josephus Laszli*, Hungarus ad Theologica mense aprili 1754.”

A sárospataki Kollégiumban kezdte tanulmányait. Innen megy a berni Akadémiára, 1754. jan. 15-én iratkozik be. Majd Genfbe megy s itt 1755. július 4-én dicsérettel vizsgázik, majd július 11-én 4 tallért kap útiköltségre és eltávozik Genfből. Külföldi útja alkalmával ajánlólevelet visz magával a sárospataki tanári kartól. Genfi vizsgája alkalmával megállapítják róla, hogy értelmes ember. Hazatérése után lelkipásztor Soponyán 1756-1796-ig. Ugyanitt halt meg

1796. március 6-án. Források: AG – RC: XXVII. 379-380. – LR – DKL – TD: 140-141. 145.

50. *Farkas Sámuel* (Im.)

Beiratkozási száma: 6098. Anyakönyvi bejegyzése: „*Samuel Farcas*, ex Comitatu Abauj Horvachinij ad Theologica a 7-bris mense 1755.”

1754-ben a sárospataki Kollégium hallgatója. Még ebben az évben külföldi tanulmányútra indul. 1754. szept. 9-től 1755. június végéig Groningenben tanul, majd 1755. szept.-től 1757 végéig Genfben. Csécsi János sárospataki professzor ajánlólevelet küld érdekében a „Compagnie des Pasteurs” címére. 1755. okt. 24-én Genfben egy öltözet ruhát kap ajándéku. Tovább tanul Zürichben 1758. jan. 8-tól, majd Bernben 1758. ápr. 1-től jún. 30-ig. 1759. jún. 4-én a Thusis-ban tartott Zsinat beiktatja a graubündeni svájci kanton lelkipásztoraik közé. Később hazatér és lelkipásztori szolgálatot végez Felsőbányán. Meghalt ugyanitt 1804-ben. Források: LR – AG – RC: XXVII. 293. 376. 393. és XXVIII. 62. – TD: 138. 147. 161. – DKL – Cikket írt róla Dr. Révész Imre a „Vasárnap” c. debreceni lap 1950/13-14. számában „Őszeres” álnéven.

51. *Szilágyi Márton* (Im.)

Beiratkozási száma: 6125. Anyakönyvi bejegyzése: „*Martinus Szilágyi*, Trans-Sylvano Hungarus die 21-a nov ejusdem anni (1757) ad Theologica.”

Atyja: Sámuel a Tiszánineni Egyházkerület szuperintendense. Nagyenyeden subscribált 1745-ben. Debrecenben tanul tovább 1748-tól. Külföldi tanulmányútra során Zürichben az Akadémiára beiratkozik: 1755. okt. 8-án. Ugyanitt dicsérettel vizsgázik 1757-ben. Még ebben az évben beiratkozik a Genfi Akadémiára. (Ekkor már elmúlt 30 éves). Itt 1760. jún. 13-án megfélelő (convenable) eredménnyel vizsgázik. Genfben 1759-ben találkozik gr. Teleki Józseffel. A teológián kívül a genfi Akadémián jogot, fizikát és matematikát is tanul. Hazatérése után előbb Erdélyben lelkipásztor, majd Nagyenyeden tanár. 1773-1790 között a sárospataki Kollégiumban a fizika és matematika tanára. Meghalt 1790-ben Deteken. Források: AG – RC: XXVIII. 54. 96. – DKL – TD: 160. 162. 167. – Sárospataki Lapok 1889/992. – LR. – JIN: 157.

52. *Lukács István* (Im.)

Beiratkozási száma: 6148. Anyakönyvi bejegyzése: „*Stephanus Lucas*, Hungarus Patria Lossoncinus, ao. 1759 d. 28 X-bris.”

Tanulmányait szülővárosában, Lossoncon kezdte s valószínűleg Debrecenben folytatta, mert a debreceni Akadémiáról hoz ajánlólevelet a genfi Akadémiára, ahol ösztöndíjat kap három évre. 1763. márc. 14-én dicsérettel vizsgázik, majd április 14-én lelkipásztorrá szentelte Jean-Robert de l'Escale genfi lelkész. Hazatérése után lelkipásztori szolgálatot végez Pécelen. A Ráday-család nevelője. Munkája: „*Örök emlékezetű igaz . . .*” Gyászbeszéd id. gr. Ráday Gedeon felett 1792. – Kézirat az OSzK-ban. Források: LR – SzMI: VIII. 99. – DMS: 60. – HEG: 402. – AG – RC: XXIX. 254. – TD: 163. 165. 176-182.

53. *Teleki József gr.* (Vis.)

Látogatóként járt a genfi Akadémián 1759-ben. Született Huszton 1738. dec. 21-én. Meghalt 1796-ban. Ráday Pál unokája. Atyja: Teleki László gr., anyja: Ráday Eszter. Külföldi tanulmányútra során bejárta Németországot, Franciaországot, Svájcot, Hollandiát, Itáliát. Tanult a baseli és a genfi akadémiákon. Széles körű ismeretekre tett szert a természettudomány különböző ágazataiban, valamint a régészet és az építészet területén is. Hazatérése után táblabíró, majd főispán Békés, valamint Ugocsa megyében. A tanügy terén is szolgálatokat végzett mint a pécsi tankerület főigazgatója. Nagy értékű könyvtárt és múzeumot gyűjtött össze. 1792: titkos tanácsos, 1795: Koronaőr. Nagy szerepet vitt a református egyházi életben is: 1791-ben ő volt a nevezetes budai Zsinat egyik elnöke. Felesége: Királyfalvi Roth Julianna, az evangélikus egyház jötevője, 100 000 forintos nagy alapítványt létesített az evangélikus ifjak taníttatása céljára. Teleki József külföldi tanulmányútajáról naplót írt, amely értékes kordokumentum. Munkája: „*Essai sur la faiblesse des esprits forts*” Paris és Leyden, 1760.

Forrás: ZLL – O. Spiess: Basel anno 1760. Nach den Tagebüchern der ungarischen Grafen Joseph und Samuel Teleki. Basel, 1936. 38.

54. *Molnár János* (Im.)

Beiratkozási száma: 6243/b. Anyakönyvi bejegyzése: „*Jean Molnár* de Hongrie, 8 aug. 1760.”

Született 1726-ban Rimaszombaton, itt kezdte tanulását is, ahol tógátus lett, majd Sárospatakon folytatja tanulmányait, 1746-ban. 1749-ben a miskolci gimnáziumban tanít grammatikát, 1750-ben Sárospatakon, majd ismét Miskolcon 1755-ben tanít szintaxist és poézist. Genfbe a sárospataki Kollégium ajánlólevelével megy, ahol ösztöndíjban részesül, mivel az erdélyi ösztöndíjat éppen senki sem élvezi. 1760. november 21-én a helyét át kell adni Nagy Sámuel erdélyi diák részére. Molnár János 1760. dec. 5-én vizsgát tesz, majd Utrechtben folytat tanulmányokat. Hazatérése után lelkipásztor 1763: Gice és 1769-től: Balajt. Itt szolgál még 1807-ben is, amikor önéletrajzát befejezi. Munkája: Kéziratos önéletrajza a Tiszáninnen Református Egyházkerület Levéltárában. A/XXXVII. skv. Egyéb források: AG – RC: XXVIII. 376. 400. 413. – TD: 167. 169. 170. – RCG: 260. 351. – LR.

55. *Nagy Sámuel* (Im.)

Beiratkozási száma: 6166. Anyakönyvi bejegyzése: „*Samuel Nagy*„ Trans-Sylvano Hungarus ad Theologica, die X-bris 8-a (1760).”

Született Debrecenben (?), meghalt Pécelen 1802. május 13-án. Nagyenyeden subscribált 1748-ban, innen külföldi tanulmányútra indul: Frankfurt (Od) 1749. máj. 4-től, Harderwijk 1750. szept. 7-től. A debreceni Kollégiumban folytatja tanulását s itt beiratkozik 1754-ben 41. sorszám alatt. Ismét külföldre megy: Basel 1760. márc. 1-től, majd Genf 1760. dec. 8-tól. Innen visszamegy Baselbe, ahol orvosi tanulmányokat folytat, 1762. márc. 1-től. Hazatérve egy ideig rektor Szalárdon, 8 évig nevelő a Ráday családnál, majd 1763-1797-ig a magyarországi Református Egyház ügyvivője a bécsi kancelláriában. Kocsi Major István unokája. Munkái: 1.) *Grati animi monumentum* . . . Posonii. 1788. 2.) *Deductio exercitii Religionis Protestantium per Hungariam praehabiti*. – Kézirat. (A sárospataki Tudományos Gyűjtemények kézirattára 1132/105-129.) Egyéb munkáit lásd: ZLL: 424-425. Más források: Szinnyi M. I.: IX. 747. – DKL – JIN: 164. – LR.

56. *Szathmári Papp Mihály* (Vis.)

Született Kolozsvárott 1737. szept. 28-án. Ugyanitt kezdte tanulmányait. Kollégiumi könyvtárnok 1756-1760. Külföldi tanulmányútra megy 1760-ban. Meglátogatja a leydeni és a genfi akadémiákat. Hazatérve lelkipásztor 1765-től Nagyszébenben, 1767-től professzor a kolozsvári Kollégiumban. 1788-tól tagja a hágai Tudós Társaságnak. Meghalt 1812. május 31-én. Munkáit lásd: ZLL: 626. Egyéb források: SzMI: X. 345-351. TIT: III. 254. Salamon József: Szathmári Papp Mihály életrajza. 1835. – TKT.

57. *Nánási Ábrahám* (Ext.)

Atyja: András lelkipásztor. A genfi Akadémián 1762-ben mint rendkívüli hallgatót tartották nyilván. Hazatérése után lelkipásztor Visken 1762-1769, gimn. tanár és lelkész Máramaroszigeten 1769-1798. Meghalt Máramaroszigeten 1798. okt. 17. Források: DKL. – LR.

58. *Szathmári István* (Im.)

Beiratkozási száma: 6213. Anyakönyvi bejegyzése: „*Stephanus Szathmári*, Debretzino Hungarus ad Theologica, die 30-a augusti 1763.”

Szathmári születésű. A debreceni Kollégium felsőbb osztályaiba beiratkozik 1760-ban 15. sorszám alatt. 1763-ban a debreceni professzorok ajánlólevelével Genfbe megy, ahol ösztöndíjat kap. Dicsérettel vizsgázik 1765. aug. 2-án. Ekkor elhagyja Genfet, ahol útiköltséget is kap. Hazatérése után lelkipásztor Tiszaburán 1765-1769, rektor Törökszentmiklóson, majd Tiszasáson 1769-1801. Az egyházi kánonokat aláírja: 1771. jún. 21-én. Források: DAA – DKL – LR – AG – RC: XXIX. 407. – TD: 183-184. Debreceni Protestáns Lap 1885/208.

59. *Halász József* (Im.)

Beiratkozási száma: 6345/5. Anyakönyvi bejegyzése: „*Joseph Halaz*, Hongrois, théol. 31 mars 1766.”

Született: Fülöpszálláson 1736-ban, meghalt Kocson 1793. okt. 19-én. Külföldi útja előtt rektor Hajdúszoboszlón. Genfben dicsérettel vizgázik 1769. márc. 31-én és útiköltséget kap ápr. 7-én. Külföldi útjára a debreceni Kollégium tanáraitól viz ajánlólevelet, tehát előbb valószínűleg debreceni diák volt. Hazatérése után tanár Nagykőrösön 1769-1781, Nagyharsányi lelkipásztor 1781-1784, pápai lelkipásztor 1784. ápr. 31-től 1787. máj. 1-ig, kocsai lelkipásztor 1787-1793. Püspöki tisztséget viselt 1786-1793. Források: AG – RC: XXX. 128. 364. 365. – RC: 1766/1176. – TD: 188. 192-193. – DKL – LR.

60. *Tunyogi Mihály* (Im.)

Beiratkozási száma: 6345/2. Anyakönyvi bejegyzése: „*Michel Tunyogi*, Hongrie, théol. 10. juil. 1767.”

Források: LR – RC: XXX. 183.

61. *Bitay Mihály* (Im.)

Beiratkozási száma: 6345/3. Anyakönyvi bejegyzése: „*Michel Bitay*, Transylvanie, théol., 28 juil. 1767.”

Nagyenyeden subscribált 1759. május 22-én. A genfi Akadémiára az erdélyi református egyház ösztöndíjával érkezik, beiratkozik 1767. júl. 28-án, de tanulmányait csak okt. 16-án kezdi meg. 1769. aug. 4-én vizgázik a genfi Akadémián. Ekkor visszahívják Erdélybe, mivel megválasztották lelkipásztornak Felsőbányára. Források: AG – RC: XXX. 201. 392-394. – TD: 192. 194-195. – DKL – JN: 165. – LR.

62. *Csegöldi (Czigoldi ?) András* (Ext.)

Szatmári születésű. Nagyenyeden subscribált 1759-ben. A genfi Akadémia Anyakönyve a rendkívüli hallgatók között tartja számon 1767-ben. Külföldi tanulmányai után hazatérve lelkipásztori szolgálatokat végez Erdélyben (?) és esperesi tisztséget visel a hunyadi egyházmegyében 1789-1806 között. Források: LR – Zoványi Jenő: Cikkei a Theol. Lex. részére, Bp. 1940. 199. – JN: 166.

63. *Komáromi Pál* (Ext.)

A „*Livre du Recteur*” szerkesztő bizottságának közlése szerint az Akadémia rendkívüli hallgatójaként folytatott tanulmányokat Genfben 1767-ben. Más adatot egyelőre nem tudunk róla.

64. *Erődsi Miklós (Michel ?)* (Im.)

Beiratkozási száma: 6345/4. Anyakönyvi bejegyzése: „*Michel Erődsi*, Transylvain, Théol, 18 aout 1769.”

Az erdélyi püspök ajánlólevelével érkezik Genfbe. Itt az Akadémiára beiratkozik 1769. aug. 18-án és ösztöndíjasnak elfogadják 1769. aug. 25-én. Genfben folytatja tanulmányait 1771 júliusáig. Források: AG – RC: XXX. 401. – TD: 198. – LR.

65. *Tormási János* (Im.)

Beiratkozási száma: 6411/1. Anyakönyvi bejegyzése: „*Thomassi (= Jean Tormási)*, Hongrois, théol., 27 sept. 1771.”

Született Kecskeméten 1744-ben. Tanulmányait szülővárosában kezdte, majd Debrecenben folytatta, ahol az Akadémiára 1760. ápr. 24-én iratkozik be. Genfből még 1771-ben hazatér, mert Kecskeméten lelkipásztorrá választják. 1777-től lelkipásztor Halason. A Dunamelléki Egyházkerület főjegyzője (püspökhelyettese) 1790-től. Püspöki tisztséget visel 1808-tól. Tormási János volt a református honatyák igehirdetője a nevezetes 1790/91. évi Országgyűlésen. Meghalt Halason 1814. aug. 12-én. Munkáit lásd: ZLL: 651. Egyéb források: SzMI: XIV. 331. – TIT: III. 336. – DMS: 60. – LR. – RC: XXXI. 141.

66. *Uzoni Fosztó Benjámín* (Im.)

Született 1729-ben. (Zoványi szerint keresztnéve: István).

Beiratkozási száma: 6411/3. Anyakönyvi bejegyzése: „*Benjamin Foztó* Hongrois, 25 oct 1771”

A genfi Akadémiára ösztöndíjasként iratkozik be. Vizsgát tesz és útiköltséget kap 1773. júl. 30-án. Hazatérve lelkipásztori szolgálatokat végez Erdélyben az unitárius egyházban: előbb Torockón, majd Torockó-Szentgyörgyön, 1774-től pedig Bágyon nevű községben. Itt is halt meg 1777. február hónapban. Munkáját lásd: ZLL: 669. Egyéb források: AG – RC: XXXI. 266. – TD: 200. 202. – SzMI: III. 662. – LR – Jakab Elek cikke: Századok, 1892/300. (Jegyzet: a „Compagnie des Pasteurs” jegyzőkönyvében „Fortó” néven szerepel).

67. *Göböl Gáspár* (Ext.)

A „Livre du Recteur” szerkesztő bizottságának közlése szerint a genfi Akadémián 1771-ben tanult mint rendkívüli hallgató.

Született Szentkirályszabadján, 1746-ban. Atyja: id. Göböl Gáspár pápai kollégiumi tanár. Anyja: Komáromi Erzsébet. Felsőbb iskolai tanulmányai céljából a debreceni Kollégiumba iratkozott 1760. ápr. 24-én. Ugyanitt kollégiumi szénior 1770. szept. 29-től 1771. márc. 7-ig. Ekkor Genfbe megy. Hazatérése után lelkipásztor előbb Dunavecscén, majd 1777-től Kecskeméten. Esperesi tisztséget visel 1792-től. Meghalt Kecskeméten 1818. márc. 26-án. Munkáit lásd: ZLL: 218-219. Nevezetesen francia nyelvből átültetett verses fordításai. Egyéb források: DKL – SzMI: III. 1339. – TIT: II. 32. – Toldy Ferenc: Magyar költészettörténet. 353. – Hornyik József: Egy lap irodalmunk történetéből, h. és év n. – Kecskeméti Lapok 1872/44. sz.